

GOLL OG PENGA!

O lava Bertine. Grande mama. Skaut, blomstrete kjole, rutete forklede, brune lappede strømpebukser, en høy og en lav sko og noen velbrukte krykker. Kraftig stemme og masse meninger. Hun var det nærmeste en levende skapning kan komme begrepet autentisk. Helt fri for hemninger og med et stort hjerte som banket for oss.

– Det er Bestemor!

Hun ringte til alle tider, overalt. På Island, på Finse, i Bergen, i Oslo, på Ås. Bestemors slitte notatbok viser mine bevegelser gjennom tidene. Hun fulgte med. Resepsjonistene på Finse 1222 lo godt av den rare dama som med høy glad stemme ropte inn i øret til et hotell at det var Bestemor!

– Jeg blir i hele dag, jeg har med meg mat og kaffi! Jeg stirret vantro på Bestemor som hadde inntatt plassen på mitt nye kontor i Kvinesdal. Hun hadde ringt et par dager i forveien og kunngjort at hun ville komme ned a dalen (sentrum) for å se hvordan jeg hadde det på jobb. Så en morgen dukket hun altså opp i drosje.

Etter å ha hilst på kollegaene mine og sett seg litt rundt, satte hun seg godt til rette i stolen foran pulten min, brettet

fram et gammelt VG og leste litt – før hodet falt tungt forover og jeg hørte snorkelyder. Jeg smilte og tenkte at dette var ganske vittig. Foran meg satt Bestemor og sov. Pynnet i en av kjolene hun hadde sydd av stoff min onkel hadde hatt med seg hjem fra Amerika på sekstitallet. Rundt halsen hadde hun et mønstrete sjal festet med en liten nål. I fanget lå «pengeveska», en sort solid sak som hadde sett sine bedre dager, på gulvet under stolen stakk et lite nett med nistepakke og noen slitte krykker fram. Hun var 92 år, hadde en lam fot og en kropp preget av hardt arbeid som bondekone, anleggskokke, kafédriver og syerske. Hoftene var operert 12 ganger og krykkene hadde fulgt henne siden hun var 60. Men begrensninger? Nei. Bestemor fikk til det hun ville. Hun tok tog til Oslo, fly til Sverige og ikke minst kjørte hun og sjåføren hennes land og strand rundt i drosje. Nå hadde hun altså satt av dagen til å se hvordan jeg hadde det på jobb. Utrolig rørende.

Bestemor var født i 1908 som yngst av 12 søsken. – Solveig, eg tru eg døy snart, pleide hun ofte å si. Eller: – Eg minnest ingenting lengre, nå er det skralt. Noe vi i familien tok med ei klype salt. De fleste av hennes søsken hadde blitt nærmere 100 og ingen hadde bedre hukommelse og større oversikt enn Bestemor. Men da hun ble 90, skjønte jeg at hun faktisk en dag kunne «døy». Og det var egentlig grunnen til at jeg valgte å flytte tilbake til bygda og landlivet. Jeg ville ha de siste årene sammen med henne. Og jeg fikk fem år. Fem morsomme år. Å komme på besøk til henne var et eventyr.

På en oppbygd gammel sove-sofa satt hun som ei lita matrone

og slo seg begeistret i hendene: – Goll og penga, er det deg Solveig!! Gå og bløyd deg ei lefsa og sett på kaffikjelen. Legg deg, sov litt! Stakkar du er sliten, jobber alt for mye. Kvil ryggen din! Skal du overnatte?

Bestemor elsket alt som var «tykt og feit og godt». Når vi var små blandet hun fløte i melka vår og lot oss spise smeltet gauda med skje. – Nå må dokke eda, maste hun fra sin høye røde trappestol hvor hun satt og stekte pannekaker. Selv levde hun på makrellsuppe som hun lagde en gang hver andre uke og frøs ned i porsjonspakker. Hun kokte kaffi på gruten og sov med strikkejakke, ullskaut, to lange varme røyr i senga og vinduet på vid gap i minus 20. Hjemme brukte hun alltid egensydde forkleder som det hang minst syv-åtte sikkerhetsnåler i. Hun var sparsommelig med seg selv, men raus med oss. Trengte man penger, enten det var 2000, eller 50 000, så kunne man søke lån hos henne. Da bestilte hun drosje «ner a dalen» for å fylle opp pengeveska.

Hun viste et oppriktig og levende engasjement for oss barnebarna. Hun lappet tøy et vårt, strikket sokker, heklet sengetepper, ringte og skrev brev. Hun var direkte og levende. Under en opprydding her om dagen fant jeg flere gamle brev fra henne. På noen små ark kunne jeg lese forskjellige utdrag fra hverdagen. Ganske tørt og saklig, alle med brå avslutninger. Det kunne f.eks stå; «Hofta er verre enn noen gang. Den eine kalven daua på tirsdag. I morgen begynner slåttan. Du må koma heim snart. Hilsen bestemor.»

Det var aldri noe «offer» å besøke Bestemor. Vi gikk der fordi vi hadde lyst. Og det var ofte flere innom henne daglig. Jeg har lurt på hva som gjorde henne så populær. Jeg tror det var fordi hun var så ekte.

Solveig Egeland skriver i Lev Landlig om hverdagslivet på landet. Hun driver firmaet Skikk & Bygg og jobber som frilans kulturarbeider. Hun bor i Kvinesdal, der hun har bygd hus ved siden av gården hun vokste opp på. Les mer om Solveigs prosjekter på www.solveigegeland.no.

